GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 112. Duminecă, 18 (30) Maiŭ. 1886.

Braşovŭ 15 Maiŭ 1886.

Rĕsboiulŭ vamalŭ cu România încă abia s'a declaratŭ din partea monarchiei nóstre, România încă nicĭ n'a rĕspunsŭ formalŭ la mĕsurile de retorsiune austro-ungare, încă mai suntŭ trei dile pănă la espirarea vechiei convenţiunĭ comerciale şi urmările acestei lupte dureróse economice se şi arată la noi în Ardealŭ, deocamdată în formă de plângerĭ la adresa guvernului şi a corpurilorŭ legiuitóre.

Mai erĭ - alaltaerĭ foile din Cluşiu purtau limbagiulŭ ameninţătorŭ alŭ sóţelorŭ lorŭ din Budapesta şi susţinéu, că în acestŭ rĕsboiu vamalŭ România va trebui sĕ îngenunche şi multŭ peste douĕ, trei lunĭ ea însăşĭ va cere reînoirea convenţiei făcêndŭ tóte concesiunile, ce le pretinde Ţéra unguréscă.

Astădĭ, după ce rĕsboiulŭ vamalŭ cu România a devenitŭ neîncungiurabilŭ, acestorŭ foi nu le mai dă mâna a secunda pe colegii dela „Pester Lloyd." E prea tristă realitatea, ce se desfăşură înaintea nóstră în urma declarării rĕsboiului de tarifurĭ, decâtŭ ca sĕ mai cuteze foile din Cluşiu a îmbăta pe cetitorii lorŭ din Săcuime cu frase îngâmfate.

„Rĕsboiulŭ vamalŭ" — scrie *„Ellenzék"* — este adĭ cestiunea ardĕtóre pe care trebue sĕ o resolvămŭ cu orĭ şi ce chipŭ, căcĭ décă nu, vomŭ plăti amarŭ preţulŭ ei. Ilŭ vomŭ plăti dealtmintrelea noi Ardelenii şi între noi mai vêrtosŭ industriaşii şi comercianţii din ţinuturile sĕcuiescĭ şi saso-românescĭ dela graniţă".

După ce arată numita fóiă, că dela 1 Iuniu a. c. încolo comercianţii, industriaşii şi economii din Ardélŭ séu că numai cu pierdere vorŭ puté desface productele lorŭ în pieţele vecine din Ploiescĭ, Bucurescĭ, Iaşĭ ş. a. séu că nu le vorŭ puté vinde de locŭ, ajunge la resultatulŭ, că ei vorŭ fi siliţĭ a le duce pe pieţele din statulŭ nostru.

In casulŭ acesta — dice „Ellenzék" — îĭ aşteptă o pierdere mai mare decâtŭ arŭ avé-o plătindŭ vama esorbitantă şi transportândŭ productele în România. Productele industriale din Ardélŭ nicĭ păn'acuma nu s'au pututŭ vinde pe pieţele din întru din pricina concurenţei industriei austriace şi e clarŭ că acum încă şi mai puţinŭ se vorŭ puté lupta cu acésta concurenţă. Décă vorŭ apăré cu tóte astea pe pieţele din Cluşiu, Aradŭ, Oradia-mare, Budapeşta ş. a. vorŭ pricinuĭ numai o scădere mare a preţurilorŭ şi prin acésta o pierdere însemnată industriaşilorŭ din numitele pieţe.

„Industria şi comerciulŭ dela graniţa Ardélului sunt" — continuă „Ellenzek — „ameninţate cu peirea din causa rĕsboiului vamalŭ. Industriaşii din ţinuturile secuescĭ şi săsescĭ, fabricanţii şi nenumĕraţii micĭ meseriaşĭ, vorŭ fi nimiciţĭ pe deplinŭ décă va dura rĕsboiulŭ vamalŭ numai câteva lunĭ. Atragemŭ atenţiunea guvernului şi a legislaţiunei, ca sĕ ia neamĕnatŭ mĕsurĭ corĕspundĕtóre, căcĭ la din contră poporaţiunea mărginaşă a Transilvaniei va fi ajunsă de-o catastrofă, ce nu se va mai puté repara."

„Nu-i destulŭ a rupe negociările vamale şi a începe rĕsboiulŭ vamalŭ; nu-i destulŭ de a ne spune, că România va sĕmţi mai tare urmările pustiitóre ale luptei economice, ca Ungaria şi Austria. Se póte că monarchia nóstră, în totalŭ, va puté suporta mai îndelungatŭ rĕsboiulŭ vamalŭ ca România, *dér nu-lŭ va puté suporta industria şi comerciulŭ ardelénŭ dela graniţe."*

Fóia cluşiană cere mĕsurĭ grabnice: scăderea tarifurilorŭ de transportŭ pe căile ferate, şi ajutorŭ efectivŭ în banĭ din partea visteriei statului ş. a.

O foiţă maghiară ne lua în rîsŭ, că noi ne interesămŭ cu deosebire de sórtea „Ardealului". Poftéscă acum acéstă foiţă a lua notiţă despre cele scrise în fóia cluşiană, despre trista situaţiune a acestui „Ardealŭ", pe care şovniştii l'au părăsitŭ cu totulŭ, l'au părăsitŭ şi de aceea nu mai vorŭ sĕ scie nicĭ măcarŭ de numele lui.

Partidele politice în Ungaria şi şovinismulŭ.

II.

De când e lumea nicĭ unŭ statŭ nu s'a fericitŭ altfelŭ, decâtŭ lucrândŭ într'unŭ modŭ egalŭ pentru bunăstarea, siguritatea şi cultura tuturorŭ fiilorŭ sĕi. Nicĭ Ungaria nu se va puté ferici altfelŭ. Partidele politice esistente înse nu suntŭ apte nicĭ una a conduce Ungaria la fericire. Causa e, că tóte stau pe unŭ tĕrêmŭ falsŭ. Ungaria e statŭ poliglotŭ, dér înse tóte îlŭ declară de naţiunalŭ maghiarŭ, aducŭ lege pentru acésta şi facŭ tóte, ertate şi neiertate, ca acestŭ statŭ, décă nu e naţiunalŭ, cum îlŭ înarticulară ei, sĕ devină naţiunalŭ. De aci vine, că chiarŭ şi legile şi mĕsurile cele mai salutare nu folosesc decât ceilei mai micĭ părţĭ a cetăţenilorŭ. Este o basă, în temeliile ei falsă nesănĕtósă, pe care nu poţĭ face operaţiunĭ sănĕtóse. De acésta arŭ trebui sĕ abdică partidele politice maghiare ca sĕ pótă da cursulŭ naturalŭ naiei statului, cursŭ ce singurŭ numai póte duce la ţinta dorită. Intru aceea înse pe tóte le împedecă şovinismulŭ, acestŭ egoismŭ pĕcătosŭ naţiunalŭ, care subordină binele generalŭ alŭ statului celui particularŭ alŭ unei rasse. Egoismulŭ particularŭ, care periclita binele de obşte alŭ statului, se numesce „trădare de patriă". Sĕ nu fiă óre totŭ aceea şi egoismulŭ unei părţĭ a poporaţiunei, egoismulŭ unei rasse?

Décă arŭ fi cele 5 milióne de Ungurĭ toţĭ ómenĭ avuţĭ şi învĕţaţĭ, ér celelalte 11 milióne de nemaghiarĭ toţĭ ómenĭ sĕracĭ şi neînvĕţaţĭ, precum se înteţionéză cu parola „fă-te Ungurŭ, apoi ai parte şi de învĕţătură şi de veniturĭ",— fire-ar óre Ungaria unŭ statŭ cultŭ şi avutŭ? De sigurŭ că nu.

De partida, care sĕ védă acésta şi sĕ întocméscă direcţiunea politică a ţĕrei amĕsuratŭ acestui adevĕrŭ, are statulŭ lipsă şi nu de idealiştĭ şi fantaştĭ fanaticĭ. Mocsáry înse e numai singurŭ între Ungurĭ şi spre nefericirea acestei ţĕrĭ acestŭ unulŭ nu formézǎ partidă. — Vota numerantur non ponderantur. — Pe celelalte partide şi pe ceilalţĭ părinţĭ ai patriei ochilarii moderni ai şovinismului nu-i lasă a vedé adevĕrulŭ.

Câtŭ de mare nefericire e acésta pentru statulŭ nostru, va arăta — ne tememŭ — celŭ mai de aprópe viitorŭ.

Ungaria, póte de cândŭ e, n'a putută aşa bine dispune de sine şi n'a avutŭ aşa bună ocasiune *a se înţelege prin ecvitate şi a se consolida prin dreptate, ca şi acum.*

Cine va fi de vină décă acestŭ favorŭ alŭ sorţii séu darŭ dumnedeescŭ datŭ Ungariei póte de probă, ca sĕ ne arĕtămŭ vitalitatea, va trece nefolositŭ? Noi Românii, carĭ nu numai că nu vremŭ — şi ca sĕ nu vremŭ, avemŭ dreptulŭ moralŭ şi naturalŭ pentru noi — sĕ ne desbrăcămŭ de firea şi limba date nouă de Dumnedeu, ci nicĭ că putemŭ face acésta, séu aceia, carĭ pretindŭ, cu o stăruinţă démnă de o causă mai bună, asemenĭ imposibilităţĭ dela noi?

Judece-o istoria.

Unŭ pĕcatŭ, unŭ mare pĕcatŭ, înse vomŭ avé şi noi şi acesta nu-lŭ vomŭ puté spăla nicĭ odată décă nu ne vomŭ lupta cu tóte armele legale în contra şovinismului: căcĭ acesta este vermele ce róde la radĕcina patriei comune, veninulŭ de care suntŭ îmbĕtate partidele maghiare politice de acum şi care le face incapabile de a scăpa ţéra din marile ei nĕcazurĭ.

X. Y.

Starea financiară a Ungariei.

(Desbaterile asupra creditelorŭ suplimentare.)

(Urmare.)

Vorbirea contelui *Apponyi* a fostŭ cea mai importantă în totŭ cursulŭ desbaterilorŭ. Elŭ dise între altele:

Voiu vorbi curatŭ asupra obiectului din desbatere şi mĕ voiu sili a atrage atenţiunea a trei puncte. Ântêiu aşŭ dori sĕ ilustrezŭ situaţiunea esprimată în proiecte; alŭ doilea voiu vorbi despre observările făcute spre a scusa acésta situaţiune; alŭ treilea, ţinêndŭ faţă 'n faţă situaţiunea şi scusele, să tragŭ din ele consecinţele corĕspundĕtóre.

Ce privesce *situaţiunea*, guvernulŭ şĭ-a propusŭ sĕ restabiléscă echilibrulŭ. Oposiţiunea a spusŭ că nu se póte acésta, fiind că sporirile de dărĭ au ajunsŭ la graniţa posibilităţii, pe când trebuinţele statului se 'multescŭ şi desvoltarea naturală a veniturilorŭ statului nu potŭ ţiné pasŭ cu trebuinţele statului ce se 'multescŭ. Resultatele au datŭ dreptate oposiţiunei. După afirmarea ministrului de finance, deja în 1884 trebuia sĕ echilibreze cheltuelile ordinare, dér socotelele finale din acestŭ anŭ arată unŭ deficitŭ de cincĭ milióne. Incurcătura financiară continuă prin urmare din causa lipsei de sistemŭ şi a uşurinţii cu care se administréză financele. Acésta o mărturisesce acum comisiunea financiară, dicêndŭ că administrarea şi controlulŭ suntŭ defectuóse; dér mai adaogă, că guvernulŭ va lua mĕsurĭ in'inse, ca sĕ se înlăture încurcătura. Adecă: guvernulŭ va cruţa, se va ţiné de preliminare, fiecare ministru sĕ scie ce se cheltuesce în resortulŭ sĕu şi décă trebue sĕ trécă peste credite, va încunosciinţa despre acésta pe ministrulŭ de finance; comptabilităţile singuraticelorŭ ministerie vorŭ comunica comptabilităţii ministerului de finance chiar şi în cursulŭ anului asupra resultatelorŭ factice ale administrării. Astea suntŭ garanţiele trîmbiţate de comisiunea financiară! (Viuă ilaritate între oposiţiune). Cetindŭ acésta, îţĭ stă mintea în locŭ! Lucrurĭ nouĕ suntŭ acestea?, N'au cunoscutŭ până acum miniştri cheltuelile resorturilorŭ lorŭ? Asta nu e nimicŭ decâtŭ ABC alŭ administraţiunei financiare celei mai primitive, care se vede acum că pentru guvernulŭ acesta, ce de anĭ acesta gloriosŭ, au fostŭ sate boemescĭ (lucrurĭ neînţelese) (Viuă ilaritate în stânga). Se póte disputa asupra cestiunilorŭ politice şi altele, dér nu încape dispută despre aceea, că o administrare, despre care comisiunea financiară vorbesce într'unŭ astfelŭ de tonŭ, este o *administrare adevĕrată asiatică.* (Vii aprobărĭ în stânga). Aci nu 'ncape dispută, căcĭ nu se tractéză de principii politice, nu de concepţiunĭ de bărbatŭ de statŭ, ci de basele simplei ordine a celui mai de josŭ cetăţénŭ, pe care a nu le cunósce e totŭ aşa de surprindĕtorŭ, ca şi cum unŭ pretendentŭ de a ocupa locŭ în academiă n'ar póte scrie nicĭ ortograficesce. (Aplause 'n stânga). Asta e situaţiunea.

Ce motive se aducŭ acum ca s'o scuze? Ele se împartŭ în diferite categorii De cea dintêiu se ţinŭ acele scuze, care suntŭ neîntemeiate, dér plausibile, voind adecă sĕ facĭ sĕ apară situaţiunea financiară mai puţinŭ demnă de plânsŭ. Aşa ministrulŭ de finance a disŭ, că cheltuelile în plusŭ au fostŭ cheltuelĭ folositóre. Asta nu'i argumentŭ. Mie nu'mĭ trebue nicĭ 24 de óre, pentru ca sĕ stabilescŭ încă cheltuelĭ în suma de 50 milióne, alŭ cărorŭ scopŭ ar fi în adevĕrŭ folositóre pentru statŭ şi societate. Dér décă banii nu ajungŭ pentru tóte, nu trebue sĕ cheltuescĭ orbesce. E tocmai problema guvernului a alege cheltuelile în adevĕrŭ necesare şi a le aduce în armoniă cu puterea financiară a ţĕrii. Asta în adevĕrŭ e o grea problemă, dér celŭ ce nu o póte resolva, acela sĕ'nveţe o meseriă şi sĕ nu se ocupe cu guvernarea unui statŭ. (Vii aprobărĭ şi »eljenurĭ« între oposiţiune.)

Deputatulŭ Hegedüs s'a arĕtatŭ în raportulŭ sĕu şi în vorbirea sa întroducĕtóre ca unŭ aliatŭ de atâta preţŭ (viuă ilaritate în stânga), încâtŭ ar fi o ingratitudine a nu amintĭ de dênsulŭ. Elŭ a atinsŭ o ideă, la care s'a gânditŭ şi ministrulŭ de finance, numai într'o formă înălţată până la înălţimile contemplaţiunei filosofice. (Viuă ilaritate în stânga.) Este o *teoriă a duoră suflete*, care dominéză şi pe ministrii. Unŭ sufletŭ vrea sĕ satisfacă tóte dorinţele şi trebuinţele, celalaltŭ vrea sĕ cruţe, şi

decĭ nu e nicĭ o mirare, décă în acéstă încăerare când unŭ sufletŭ când altulŭ e desupra. (Furtunósă ilaritate în stânga.) Décă se citéză acéstă teoriă filosofică şi psihologică, ca sĕ atingă compătimirea omenéscă, n'am nimicŭ de obiectatŭ; dér ca motivare politică este nouă şi isbitóre. Décă aşŭ fi unŭ străinŭ, póte că aşŭ afla plăcere în aceea, d'a studia, sub conducerea deputatului Hegedüs, evoluţiunea acestui procesŭ psihologicŭ, ce se validitéză în guvernulŭ nostru (ilaritate în stânga), dér' ca Ungurŭ şi ca deputatŭ ungurŭ trebue sĕ ḑicŭ, că Ungaria nu e destulŭ de avută, ca sĕ'ntocméscă astfelŭ de cursurĭ psihologice practice. (Vii aplause'n stânga.) Preţuitulŭ meu aliatŭ ḑice mai departe, că curentulŭ de cruţare se esprimă în bugetŭ, ér' curentulŭ de risipă în socotelele finale. Şi adauge, că de sigurŭ nu-lŭ va contraḑice nimenea. In adevĕrŭ, nu suntemŭ în stare sĕ facemŭ acésta. (Mare ilaritate în stânga.) O spunemŭ dóră de multŭ, că cruţătórele preliminare suntŭ numai *mofturĭ*, socotelele finale din contra suntŭ resultatulŭ *economiei uşuratice, risipitóre.* (Vii aplause în stânga.)

(Va urma).

SCIRILE ḐILEI.

M. Sa monarchulŭ a primitŭ la 24 Maiu n. în audienţă *deputaţiunea bisericei gr. or. române din Bucovina.* Conducĕtorulŭ ei, Archiepiscopulŭ *Morarŭ Andrievicĭ*, cetì adresa, care în acordŭ cu poporaţiunea gr. or. esprimă M. Sale, din incidentulŭ serbării seculare dela 29 Aprilie, cea mai adêncă mulţămită şi asigurarea fidelităţii şi alipirei întregei diecese pentru multele creaţiunĭ ale graţiei împĕrătescĭ, prin care biserica particulară gr. or. a Bucovinei a progresatŭ pănă la înflorire. M. Sa rĕspunse: „Simţĕmintele de mulţămită şi de fidelă alipire esprimate în numele poporaţiunii gr. or. din Bucovina le primescŭ cu înaltă satisfacţiune. Asemenea strămoşilorŭ mei, ce odihnescŭ în Domnulŭ, de carĭ'mĭ amintiţĭ cu recunoscinţă plină de pietate, îmĭ zace şi mie la inimă totdéuna prosperarea bisericii vóstre, precum şi îngrijirea de instituţiunile exarchiei ei. Impărtăşiţĭ tuturorŭ coreligionarilorŭ ţĕrii, care'mĭ e mie şi casei mele atâtŭ de fidelă, pe lângă cele mai bune dorinţe pentru binele ei, salutarea mea împĕrătéscă, şi păstraţĭ convingerea, că biserica gr. or. póte fi asigurată de viua mea îngrijire şi de scutulŭ meu."

—x—

Reuniunea de comerciu şi industriă din Braşovŭ, are de gândŭ se trimită guvernului o petiţiă, rugându-lŭ sĕ facă posibilă întemeiarea în Braşovŭ a unui depositŭ de mărfurĭ pentru exportŭ, şi sĕ efectuéscă la Bancă acordarea unui creditŭ institutului, care sĕ se urce succesivŭ până la unŭ milionŭ. Institutulŭ va lua fie-cărui producentŭ marfa lucrată şi o va plăti cu preţulŭ de piaţă. Direcţiunea va supraveghia, ca producţiunea sĕ nu fiă prea mare.

—x—

Cu privire la *vămuirea* provisoriă a *mărfurilorŭ* din *România*, ministerulŭ de comerciu în înţelegere cu ministerulŭ de finance ungurescŭ şi cu ministerele de comerciu şi de finance din Austria a ordonatŭ următórele: Tóte mărfurile din România, supuse vămuirei, care suntŭ comandate înainte de 23 Maiu 1886 şi care în timpulŭ dela 1 pănă 10 Iuniu inclusivŭ se introducŭ pe teritoriulŭ vamalŭ Austro-Ungarŭ, se vămuiescŭ după tarifulŭ vamalŭ comunŭ stabilitŭ în 1882. Porumbulŭ din România, care a fostŭ comandatŭ înainte de 23 Maiu 1886, intră în Austro-Ungaria fără adausŭ de vamă numai în timpulŭ dela 1 Iuniu pănă la 20 Iuniu inclusivŭ. Cumcă comanda s'a făcutŭ înainte de 23 Maiu, trebue sĕ se dovedéscă cu acte originale séu în copii legalisate. In casurĭ dubióse oficiele vamale sĕ céră mai întĕiu decisiunea autorităţii superióre.

—x—

In oficiulŭ postalŭ din Dobra, comit. Hunedórei au intratŭ în nóptea de 15 Maiu n. nisce hoţĭ şi au furatŭ 27 fl. banĭ gata şi mărcĭ postale în valóre de 60 fl. Autoritatea urmăresce pe făptuitorĭ.

—x—

In ḑilele acestea s'a constatatŭ dispariţiunea zarafului *Fridericŭ Orendi* din Braşovŭ. Plecase încă de pe la începutulŭ lunei acesteia sub pretextŭ că vrea sĕ se însóre în Bucurescĭ. In realitate însă o luase la sănĕtósa pe altŭ drumŭ. In urmă'i a lăsatŭ, precum se ḑice, datorii în sumă de aprópe 30,000 fl. Casulŭ acesta a făcutŭ, acum, când classa comercială şi aşa e fórte îngrijată, o deprimatóre impresiune.

—x—

In comunele *Cerna-Cristurŭ*, *Racoşŭ*, *Nucşóra, Brateiulŭ-Mureşului*, comit. *Hunedóra*, s'au închisŭ scólele din causa epidemiei de vĕrsatŭ. In *Chitidŭ* inflamaţia de gâtŭ seceră mulţĭ copii.

—x—

Ministrulŭ de interne a interḑisŭ intrarea în ţĕrile corónei ungare a gazetei socialiste »La Democrazia,« care apare în Roma. Poştele n'au dreptulŭ de a primì preumeraţiunĭ pentru acéstă gazetă; totŭ aşa nu se espediază esemplarele, care sosescŭ, ci se dau direcţiunei postale respective.

—x—

La 23 Octomvrie anulŭ trecutŭ s'a împuşcatŭ în casarma din Zomborŭ infanteristulŭ Ludwig Husveth, care se presentase cu câteva lunĭ mai înainte de bună voiă comisiunei de asentare. La 25 Octomvrie publică fóia sĕptĕmânală din Zomborŭ: „Zombor és Videke" între scirile ḑilei o notiţă în care vorbesce despre motivele sinuciderii. Intre altele ḑicea că tĕnĕrulŭ nenorocitŭ a avutŭ arestŭ de casarmă şi măhnitŭ pentru pedépsa nemeritată 'şi-a căutatŭ mórtea. După o altă versiune, causa a fostŭ unŭ amorŭ nefericitŭ. Fóia ungurésca susţinea ca probabilŭ, că s'a sinucisŭ, fiindcă a fostŭ tratatŭ într'unŭ modŭ barbarŭ la miliţiă, lucru, care este o regulă principală în armata comună. In urma acestei notiţe, ministrulŭ de rĕsboiu comunŭ a intentatŭ procesŭ de pressă redactorului acelei foi, Dr. I. Molnar, evreu, pentru calomniă şi vătămare de onóre. Juraţii însĕ l'au declaratŭ nevinovatŭ şi astfelŭ tribunalulŭ l'a achitatŭ, condamnândŭ pe erariu sĕ plătéscă spesele procesului. Procesulŭ s'a pertractatŭ în Pesta la 24 Maiu.

—x—

In *Mediaşŭ* s'a arestatŭ femeia Ilka Toth din Şaroşŭ, care punea în circulaţiune băncuţe de 20 cr. false Maşina de fabricatŭ s'a găsitŭ în traista complicelui ei Iosifŭ Boncza, care a dispărutŭ.

—x—

In *Bicsadŭ* au arsŭ la 22 Maiu n. trei case aprópe de fabrica de sticlă. Cu mare greutate s'a putută stinge foculŭ, scăpândŭ astfelŭ satulŭ şi fabrica de o mare nenorocire.

—x—

Concertŭ în grădină. Mâne Dumineca în 30 Maiŭ n. capela orăşenéscă va da în grădina „Pomului verde" unŭ concertŭ.

—x—

Musica pe promenadă. Lunĭ în 31 Maiŭ n. capela orăşenéscă va cânta în pavilionulŭ de pe promenada de josŭ. Inceputulŭ la $5\frac{1}{2}$ óre.

—x—

Teatru ungurescŭ. Astă séră se va juca: »Baronulŭ de Ţiganŭ," operetă în trei acte, scrisă de Schmitzer după Jókai Mór.

Coniecturĭ şi pĕrerĭ.

Ca totdéuna în asemenea casurĭ se facŭ şi acum o mulţime de coniecturĭ asupra ruperei relaţiunilorŭ comerciale dintre Austro-Ungaria şi România; asupra călĕtoriei ce a făcut'o generalulŭ Anghelescu, ministrulŭ de rĕsboiu alŭ României, la Livadia, unde a salutatŭ pe Ţarulŭ Rusiei în numele regelui României; asupra visitei ce în curêndŭ o va face prinţulŭ Bulgariei regelui României la Sinaia. Tóte acestea preocupă o parte a pressei europene, care le atribue, cu basă séu fără nicĭ o basă unŭ caracterŭ politicŭ.

„*Neue Freie Presse*" ḑice, că visita prinţului Alecsandru la Sinaia, mai cu sémă décă se ţine sémă de rĕsboiulŭ trecutŭ cu Serbia, stă încâtva în legătură cu disposiţiunea României în contra Austro-Ungariei. De altă parte, ḑice fóia vienesă, cu acéstă ocasiune ne putemŭ gândi şi la Rusia şi la misiunea ministrului românŭ de rĕsboiu Anghelescu la Livadia. Prinţulŭ Alexandru, cu totŭ atentatulŭ dela Burgas, a trecutŭ cum se pare cu succesŭ peste alegerile din Rumelia ostică şi agitaţiunile rusofile n'au pututŭ sĕ 'i strice. Póte că nu e departe ora, care 'i va aduce din nou bunăvoinţa Rusiei, şi celŭ puţinŭ n'ar fi cu neputinţă, ca în Friedrichruhe între Bismarck şi Giers ca în Sinaia între regele Carolŭ şi prinţulŭ Bulgariei sĕ se aducă în vorbă tema ruso-bulgară.

De altă parte ḑiarele sêrbescĭ „*Novi Beogradski Dnewnik*" şi „*Nova Ustavnost*" salută cu bucuriă răsboiulŭ vamalŭ dintre Austro-Ungaria şi România şi promitŭ României victoria. Austria, ḑicŭ ele, are cugetărĭ ascunse, voesce ca, deodată cu libertatea economică, sĕ îmormênteze şi libertatea politică a României, precum a făcutŭ cu aceea a Serbiei şi a celorlalte state balcanice. Şicanele politico-comerciale au amărîtŭ pe România şi au făcut'o sĕ resiste. Faptulŭ, că România, ca ântêiulŭ statŭ din peninsula balcanică, a începutŭ rĕsboiulŭ vamalŭ cu Austro-Ungaria, trebue sĕ facă şi pe celelalte state balcanice a imita acestŭ esemplu, căcĭ România va dovedi, că a apucatŭ pe drumulŭ celŭ bunŭ.

Ḑiarulŭ „*Nova Ustavnost*" e cu atâtŭ mai sigurŭ de succesulŭ României, cu câtŭ elŭ pune acéstă afacere în directă legătură cu călĕtoria ministrului românŭ de rĕsboiu generalulŭ Anghelescu şi dă întrevederii dela Livadia o deosebită însemnătate în acéstă privinţă. Elŭ ḑice, că România a trebuitŭ sĕ caute ajutorŭ acolo, unde puté sĕ-lŭ aştepte de sigurŭ (?) şi de unde s'a datŭ totdéuna statelorŭ balcanice; atâtŭ cei din Berlinŭ câtŭ şi cei din Viena cunoscŭ fórte bine acestŭ faptŭ.

Cartea verde a României.

Protocólele conferinţelorŭ pentru încheiarea tractatului de comerciu între Austro-Ungaria şi România.

Şedinţa 6-a, *24 Aprilie 1886.* Delegaţii românĭ declară, că după ce au luatŭ instrucţii dela guvernulŭ regalŭ, ei manţinŭ modulŭ lorŭ d'a vedea în ceea ce

---

FOILETONŬ.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

Vagigi sûntŭ ómenĭ vitejĭ şi iubitorĭ de neatêrnare, fără a căuta pentru aceea pricină de cértă şi de luptă cu orĭ şi ce preţŭ. Purtarea lorŭ este înţeléptă şi cu tactŭ. Dintre tóte seminţiile, ce locuescŭ în jurulŭ lacului, eĭ sûntŭ vêslaşiĭ ceĭ maĭ curagioşĭ şi ceĭ maĭ dibacĭ. Arabiĭ aflătorĭ printre eĭ au de multe orĭ neînţelegerĭ între dênşiĭ, care neînţelegerĭ nu arare-orĭ se isprăvescŭ cu vĕrsare de sânge şi cu omorurĭ.

După cum ne este cunoscutŭ, dela începutulŭ acesteĭ povestirĭ, Stanley cercetase în anulŭ 1871 împreună cu Livingstone partea nordică a laculuĭ Tankanika. Planulŭ luĭ era acum, ca sĕ visiteze şi partea de către miaḑă-ḑi.

In anulŭ 1874 maĭ cercetase unŭ călĕtorŭ, anume Englesulŭ Cameron, partea acésta a laculuĭ; Cameron însă nu isbutise a deslega tóte cestiunile privitóre la apa, despre care e vorba.

Anume până acuma nu se scia, décă lacŭlŭ Tankanika are vre-o scurgere, séu nu. Cameron credea că scurgerea acésta se face pe rîulŭ Lukuga. Elŭ era de idee, că prin Lukuga se scurge apa din lacŭ într'unŭ rîu maĭ mare Lualaba, care se varsă în océnulŭ atlanticŭ. Cu tóte acestea sûntŭ indiciĭ contrare, din care se póte conchide, că lacŭlŭ, despre care e vorba, nu are nicĭ o scurgere. Stanley âncă era de acéstă părere. Era constatatŭ pe deplinŭ, că lacŭlŭ se măresce necontenitŭ, că apa luĭ cresce pe ḑi ce merge. Aşa vĕḑù călĕtorulŭ nostru, că treĭ palmĭ, carĭ în Noembre 1871 erau în piaţa din Ugigi, acuma se aflau în lacŭ la distanţă cam de vre-o 29 metri dela ţermure; totodată marginea nĕsipósă, pe care se preumblase în 1871 împreună cu Livingstone, era acuma âncă odată aşa de departe înlăuntrulŭ laculuĭ ca palmiĭ. Locuitoriĭ din préjma laculuĭ fără deosebire mărturisiau, cĕ apa din Tankanika se măresce din anŭ în anŭ. Despre vre-o scurgere nu scia nimenĭ nimicŭ. Stanley voia acum sĕ constateze definitivŭ, décă părerea luĭ Cameron este adevĕrată, séu nu este adevĕrată.

Indigeniĭ au despre începutulŭ laculuĭ maĭ multe tradiţiunĭ interesante. Intre altele e şi următórea: Acolo, unde se află acuma lacŭlŭ, era de multŭ, de multŭ unŭ şesŭ întinsŭ şi roditorŭ. In acestŭ şesŭ era aşeḑatŭ unŭ oraşŭ, ale căruĭ case şi curţĭ, după obiceiulŭ loculuĭ, erau încunjurate cu îngrăditurĭ înalte de trestiă. Intr'una din aceste curţĭ, proprietatea uneĭ părechĭ de indigenĭ, se afla unŭ isvorŭ bogatŭ, a căruĭ apă limpede ca lacrima şi plăcută la bĕutŭ alcătuia unŭ părăiaşŭ cu murmurŭ linŭ şi tăinuitŭ, din care se adăpa întregŭ oraşulŭ. In isvorŭ trăiau felŭ de felŭ de pescĭ, care de care maĭ frumoşŭ şi maĭ gustoşŭ la mâncare. Fericita părechiă nu trebuia sĕ se îngrijéscă de locŭ de ale traiuluĭ, de óre-ce isvorulŭ le dá nutremêntulŭ celŭ maĭ plăcutŭ, ce se putea găsí.

Familia, despre care e vorba, stăpânea isvorulŭ din vremĭ bĕtrâne, aşa încâtŭ nimenea nu putea spune, cum a ajunsŭ acéstă comóră nesecată în stăpânirea eĭ. Fiulŭ îlŭ moştenise dela tatălŭ şi elŭ pe urmă îlŭ lăsase fiuluĭ sĕu, aşa încâtŭ acuma, după cum s'a spusŭ, îlŭ avea în stăpânire părechia maĭ susŭ pomenită. Din némŭ în némŭ însă se moştenise vorba, că atuncĭ, când va vedé fântâna cineva, care nu se ţine de familia stăpânitóre, se va întêmpla o primejdiă mare fórte. Şi sĕ vedeţĭ minune!... Nevasta omuluĭ, care stăpânea acuma lacŭlŭ, avea unŭ prietinŭ în oraşŭ, căruia îĭ dete fără scirea bărbatuluĭ sĕu câţĭ-va pescĭ din isvorulŭ cu pricina. Acesta mâncândŭ pesciĭ şi vĕḑêndŭ, că sûntŭ cu multŭ maĭ bunĭ decâtŭ alţĭ pescĭ, o întrebà, că de unde-ĭ are. Nevasta maĭ multă vreme nu voì sĕ-ĭ spună odată cu capulŭ, de unde sûntŭ pesciĭ.

(Va urma.

privesce inserţiunea, în corpulŭ tractatului, a listei presintată erĭ, a produselorŭ române pentru care România cere scutire de taxe, orĭ reducerea taxelorŭ la intrarea în Austro-Ungaria, listă, care ar forma tabela B. După proiectulŭ austro-ungarŭ o asemenea listă ar fi inscrisă în actulŭ adiţionalŭ şi ceea ce este înscrisŭ în actulŭ adiţionalŭ e aplicabilŭ numai districtelorŭ limitrofe. Prin urmare, décă acestŭ regimŭ ar fi aplicatŭ ţĕrii întregĭ, acésta s'ar face numai prin *toleranţă*. România cere unŭ regimŭ *de dreptŭ* ér nu *de toleranţă*.

Delegaţii austro-ungarĭ exprimă opinia că România sacrifică fondulŭ în favórea formei. Şi declară că *de geaba s'ar urma discuţiunile décă nu sĕ póte stabili o înţelegere asupra acestui punctŭ.*

Delegaţii românĭ iau actŭ de acestŭ non possumus formulatŭ de delegaţii austro-ungarĭ şi spunŭ că vorŭ supune situaţia apreciaţiunei guvernului regalŭ.

Trecêndŭ pe urmă din nou la discuţiunea clausei naţiunei celei mai favorisate, delegaţii românĭ facŭ următórea declaraţiă:

„D. Baron de Mayr a pusŭ, într'o şedinţă precedentă, următórea întrebare:

»In casulŭ ipoteticŭ, când Austro-Ungaria ar satis-„face tóte cerinţele României, ar admite România în »corpulŭ tractatului clausa naţiunei celei mai favorisate?«

„Suntemŭ în posiţiune d'a rĕspunde acestei cestiunĭ precum urméză:

‚In schimbulŭ acordării avantajelorŭ ce ceremŭ „pentru productele nóstre, şi a cărorŭ listă a fostŭ dată „delegaţilorŭ austriacĭ (tabela B.)";

„In schimbulŭ reservei unorŭ articole specificate în „tabelele anexate pe lângă Convenţiunile încheiate cu „Germania şi alte ţĕrĭ, articole ce intereséză industria „nóstră;"

»In schimbulŭ reservei discuţiunei, din punctulŭ de „vedere a cuantumului taxelorŭ, asupra tuturorŭ artico-„lelorŭ a cărorŭ inscripţiune în tarifulŭ convenţionalŭ e »cerută de Austro-Ungaria;"

»Sub reserva ştergerii tuturorŭ restricţiunilorŭ pri-»vitóre la concesiunile ce suntŭ orĭ vorŭ fi acordate ţĕri-„lorŭ limitrofe;"

»România acordă şi cere, în materie vamală, clausa „naţiunei celei mai favorisate;"

In urma cererei delegaţilorŭ austro-ungarĭ dd. delegaţĭ românĭ se obligă a presinta, la timpŭ, o listă a articolelorŭ din tarifele anexate pe lângă convenţiunile existente cu alte ţĕrĭ, articole pe care guvernulŭ regalŭ are de gândŭ sĕ le reserveze cu scopulŭ d'a puté protege óre carĭ industrii născênde;

Plenipotenţiarii românĭ rógă pe delegaţii austro-ungarĭ sĕ le spue décă primescŭ cererea lorŭ în principiu sub reserva d'a cunósce propunerile lorŭ asupra fie-cărui articolŭ.

Plenipotenţiarii austro-ungarĭ declară că *concesiunele ce e vorba d'a sĕ face României, pentru grâne şi vite*, nu vorŭ puté sĕ 'şĭ găséscă loculŭ în corpulŭ convenţiunei şi că nu vorŭ puté fi înscrise în noulŭ tractatŭ decâtŭ sub titlulŭ de înlesnirĭ pentru comerţulŭ de pe graniţă.

Delegaţii românĭ stăruescŭ pentru ca propunerea lorŭ sĕ fiă supusă cercetării guvernului imperialŭ şi regalŭ şi sĕ priméscă unŭ rĕspunsŭ.

Şedinţa viitóre e anunţată pe a doua ḑi.

A şeptea şi ultima şedinţă, *25 Aprilie 1886.* Delegaţii românĭ facŭ următórea comunicaţie:

»Tratamentulŭ pe care îlŭ ceremŭ pentru productele înscrise în lista ce amŭ presintat'o d-lorŭ delegaţĭ austro-ungarĭ, represintă equivalentulŭ concesiunilorŭ ce vomŭ puté face în schimbŭ, produselorŭ Austro-Ungariei, la intrarea lorŭ în România".

„In consecinţă, tratamentulŭ ce e a se acorda acestorŭ producte, trebue sĕ 'şĭ aibă loculŭ nu într'unŭ actŭ adiţionalŭ, ci în trupulŭ chiar a tractatului, într'o tabelă B.‘

‚Amŭ avutŭ onóre d'a expune aceste consideraţiunĭ d-lorŭ delegaţĭ austro-ungarĭ, în şedinţele de 5 şi 6 Maiu.»

D-niĭ delegaţĭ austro-ungarĭ au observatŭ, că décă acestŭ modŭ de vedere este definitivŭ, atuncĭ e inutilŭ d'a urma negociaţiunile, de óre-ce le este cu neputinţă d'a satisface cererea nóstră.

Astăḑĭ, după ce amŭ supusŭ situaţiunea apreciaţiunei guvernului regalŭ, avemŭ onórea d'a mai spune încă odată d-lorŭ delegaţĭ că manţinemŭ, în întregulŭ ei, cererea nóstră, privitorŭ la înscrierea în o tabelă B, făcênd parte integrantă din tractatŭ, a scutirei cerealelorŭ şi vitelorŭ nóstre la intrarea lorŭ în Austro-Ungaria."

Delegaţiĭ austro ungarĭ rĕspundŭ că au supusŭ situaţia apreciaţiunei guvernului imperialŭ şi regalŭ şi că aşteptă intrucţiunĭ.

Şedinţa viitóre e anunţată pe a doua ḑi.

Serbarea de 10 Maiu în Bucurescĭ.

Ḑiua de 10 Maiu, aniversarea suirii pe tronŭ a domnitorului Carolŭ, a proclamării Regatului şi a încoronării, a fostŭ serbată şi în anulŭ acesta în Bucurescĭ cu obicinuita pompă. Regele, încunjuratŭ de întrĕga sa suită, a primitŭ mai întâiu defilarea şcólelorŭ primare, secundare, superióre şi profesionale. După defilarea şcólelorŭ urmă defilarea armatei în ordinea următóre: Oficeriĭ fără trupă. Şcóla de oficerĭ. Trăgătoriĭ pe arme. Drapelulŭ batalionului de dorobanţĭ din Dobrogia. Batalionulŭ 2 vênătorĭ. Regimentulŭ 3 liniă. Regim. 7 liniă. Regim. 6 dorobanţĭ. Regim. 21 dorobanţĭ. Regim. 1 geniu. Regim. 2 artileriă. Regim. 6 artileriă. Regim. 3 roşiorĭ, şi Regim. 3 călăraşĭ.

După terminarea defilărei cortegiulŭ regalŭ se întórse la palatŭ, unde la orele $2^1/_2$ Regele şi Regina primiră felicitările consiliului de miniştrii, apoi acele ale Corpurilorŭ legiuitóre. Preşedintele camerei d. generalŭ Lecca ḑise între altele: „Sire, suntŭ 20 de anĭ astăḑĭ de când pentru prima óră puindŭ piciorulŭ pe pămêntulŭ României aţĭ sciutŭ a o inspira pururea cu cuvêntulŭ şi cu fapta şi a o conduce cu bărbăţiă către îndeplinirea marelorŭ sale destinate naţionale. Naţiunea română Vĕ urméză Sire, cu curagiu şi bărbăţiă întru susţinerea marelorŭ ei interese şi a independenţei naţiunale.

Regele *Carolŭ* a rĕspunsŭ, ḑicêndŭ că cuvintele ce i se adreséză în numele representaţiunei naţionale suntŭ pentru dênsulŭ unŭ nou indemnŭ de a păşi înainte pe calea ce a urmat'o dela începutŭ. Işĭ aduce aminte cu recunoscinţă de sprijinulŭ bărbaţilorŭ patrioţĭ, carĭ l'au sprijinitŭ şi au conlucratŭ la redicarea clădirei naţionale. Apoi finesce cu următórele cuvinte:

„Privescŭ astăḑĭ spre o domnie de douĕḑecĭ de »anĭ — o clipă în viaţa unui poporŭ, o vreme îndelun-„gată în viaţa unui omŭ. Tênĕrŭ şi plinŭ de nădejde, ‚der fără esperiinţă, am pusŭ piciorulŭ pe pămêntulŭ »românescŭ şi am luatŭ atuncĭ o grea sarcină asupra „Mea. Numai credinţa în Dumneḑeu şi în viitorulŭ Ro-‚mâniei M'au sprijinitŭ în tóte împrejurările. Cu aniĭ „s'a măritŭ nădejdea, esperienţa nu s'a micşoratŭ, sar-‚cina 'Mĭ-a devenitŭ scumpă şi viaţa Mea este de a „pururea închinată iubitei Nóstre Româniĭ."

Cuvintele aceste ale Regelui au fostŭ întrerupte prin dese şi căldurose aclamărĭ.

Privire istorică asupra trecutului politicŭ-socialŭ şi naţionalŭ al „Ducatului Bucovina".

(Urmare.)

Amŭ mai arătatŭ însĕ totodată, cumcă autorităţile romano-catolice galiţiane-polone-mazurescĭ îşĭ pusese ochiulŭ pe teritorulŭ anexatŭ, pe mândra nostră Bucovină şi cumcă guvernulŭ galiţianŭ încercase cu ajutorulŭ bisericei romano-catolice cu tóte mijlócele şi în tóte modurile a paralisa prea nobilele şi prea generósele tendinţe urmărite şi nutrite de către înalta curte Habsburgică şi guvernulŭ ei Vienesŭ faţă cu ţéra, populaţiunea şi biserica nóstră!*)

Amŭ arătatŭ, cumcă polonismulŭ romano-catolicŭ, fanaticŭ şi intolerantŭ, a îndrumatŭ şi a favorisatŭ chiar furişarea uniaţiei galiţiane printre populaţiunea nóstră Bucovinénă, şi astfelŭ a silitŭ moralminte pe mulţĭ de ai nostri sĕ-şĭ părăséscă legea strămoşéscă ortodoxă-orientală-Bucovinénă, spre a-şĭ puté afla o bucăţică de pâne în ţéra sa propriă, precum o făcură d. e. sermanii învĕţătorĭ poporalĭ: Simiginovicĭ, Leviţchi, Burduleanu etc. etc.

Amŭ arătatŭ, cum se întreceau mulţĭ dintre inteligînţii nostri în maniera de a preveni, curteni, linguşi şi menaja în tótă privinţa pe veniticii galiţianĭ, gudurându-se pe lângă ei ca nisce căţăluşĭ şi silindu-se chiar din rĕsputerĭ a li se deprinde limba lorŭ galiţiană şi a le rĕspunde în ea!!!

Faptŭ tristŭ şi durerosŭ, carele s'a petrecutŭ dela anexare până la anulŭ deşteptării generale, până la anulŭ 1848.

Mişcarea şi deşteptarea generală iscată în acestŭ anŭ în tótă Furopa şi în sînulŭ tuturorŭ naţiunilorŭ se ivi şi în sînulŭ Românilorŭ Bucovinenĭ!

Nobilimea română în frunte cu prea nobila familiă a Hurmuzăchenilorŭ, apoi clerulŭ Bucovinénŭ ortodoxŭ-orientalŭ dimpreună cu alte elemente inteligente naţionale, toţĭ fiindŭ deplinŭ uniţĭ şi însufleţiţĭ de aceleaşĭ cugete, de aceleaşĭ simţirĭ naţionale progresiste, — prinseră a reclama drepturile naţionale şi autonomistice ale ducatului nostru precum şi ale bisericei nóstre ortodoxe orientale, cerêndu-le pre aceste prin deputaţiunĭ trimise la Viena şi prin organe publice înfiinţate anume spre deşteptarea şi apĕrarea drepturilorŭ naţionale-politice şi bisericescĭ.

*) Spre ilustrarea acestorŭ adevĕrurĭ ne vomŭ permite a cita numai următorulŭ pasagiu din plângerile prea demnului episcopŭ Isaia Băloşesculŭ, referindŭ despre înfiinţarea institutului teologicŭ şi a seminarului groco-orientalŭ, încuviinţatŭ în principiu şi doritŭ de către înaltulŭ Regimŭ Vienezŭ c. r. dară nebinevenitŭ Galiţianilorŭ şi pentru acésta şi împedecatŭ prin ei pe câtŭ lĭ-a fostŭ cu putinţă.

Episcopulŭ Isaia ḑice în durerea şi amărăciunea sa sufletéscă aşa: „Wie groß, wie wichtig, wie wohlthätig auch diese Allerhöchste Fürsorge Jedermann einleuchten muß, wie eifrig der hohe Zweck des gnädigsten Landesherrn, welcher nicht nur auf das zeitliche, sondern auch auf das ewige Wohl gerichtet ist, von allen dabei Betheiligten, hätte befördert werden sollen, so geschah es den noch nicht und mehreren Allerhöchsten Befehlen, vielfältigen hohen Gubernial-Anordnungen in Bezug auf Entwürfe zu einem bischöflichen Seminario für die Buckowinaer Diöcese der griechisch nicht unirten Kirche, wurde keine Folge geleistet. Mögen diejenigen, welche die Einführung dieser in religiöser sowohl als bürgerlicher Hinsicht heilbringenden Bildungsanstalt, seye es aus Unwissenheit, Mangel an Einsicht oder anderen unedlen, vielleicht zur unredlichen Absicht zurückgesetzt haben, es bey dem barmherzigen zwar, aber zugleich auch strengen göttlichen Richter einst verantworten! Sie haben, ohne daß sie es vielleicht wußten, den Gläubigen das Seelenheil entzohen, die Ungesittung wo nicht befördert, doch wenigstens festgehalten, die bürgerliche Glückseligkeit den Bewohnern der Bukowina vorenthalten und des wegen bey Gott und unserem Allergnädigsten Monarchen sich verantwortlich gemacht.

Aşa spre exemplu neuitatulŭ Alexandru de Hurmuzachi înfiinţă Gazeta, ce purta numele ţĕrii nóstre şi era redactată de elŭ în limba română şi germană, în colaborare cu marele apostolŭ alŭ Românismului Aronŭ Pumnulŭ, pe care ni lŭ trimise chiar atuncĭ provedinţa, scăpându-lŭ de urgia Maghiarilorŭ şi făcêndu-lŭ profesorŭ de limba şi literatura română la liceulŭ din Cernauţĭ, — făcêndu-lŭ regeneratorulŭ şi deşteptătorulŭ Românismului Bucovinei şi prin urmare adevĕratulŭ părinte spiritualŭ alŭ întregei generaţiunĭ naţionale Bucovinene din presentŭ.

Astfelŭ pe încetulŭ fură Românii Bucovinenĭ pregătiţĭ pentru era constituţională modernă, îndrumată cu anulŭ memorabilŭ 1848/9 şi consolidată pe la anulŭ 1860—1861 în forma sa de astăḑĭ, după mai multe încercărĭ de reacţiune, de sistare şi esperimentare politică.

Diversele ţĕrĭ ale corónei Habsburgilorŭ fură declarate de autonóme, recunoscêndu-li-se dreptulŭ de representaţiune şi legislaţiune autonómă — propriă, fură chiămate la viéţă politică, şi viitorulŭ lorŭ politico-naţionalŭ, fericirea, cultura, îndestularea lorŭ viitóre, precum şi contrarulŭ acestora atêrna numai dela activitatea, priceperea şi sinceritatea fiăcărei naţiunĭ, respective dela representanţii lorŭ naţionalĭ.

Marĭ erau aceste drepturĭ şi frumóse, dér totodată şi forte periculóse pentru acele popóră şi naţiunĭ, ce nu erau încă destulŭ de mature, destulŭ de pregătite pentru aceste drepturĭ şi prin urmare nu pricepéu, cumcă gloriósa dinastiă Habsburgică pusese fiăcărei naţiunĭ *pânea şi cuţitulŭ în mână ḑicêndu-i: „Ĕtă aicĭ îţĭ predau drepturile tale naţionale şi omenescĭ, îţĭ predau talantulŭ ca sĕ dispui de elŭ spre binele séu rĕulŭ tĕu în deplină libertate!"*

Ferice de acele ţĕrĭ şi popóră, carĭ erau destulŭ de pregătite pentru acésta autonomiă, pricepêndŭ marea însemnătate a acestui pasŭ decisivŭ în viéţa lorŭ politică naţională! Ferice de acele ţĕrĭ şi popórĕ, carĭ nu îngropară talantulŭ primitŭ din graţia Monarchului, ci alegându-şĭ representanţii pricepuţĭ, energicĭ şi sincerĭ, ilŭ înmulţiră totŭ mai multŭ şi mai multŭ, desvoltândŭ din elŭ unŭ mare capitalŭ naţionalŭ-politicŭ-culturalŭ şi asigurându-şĭ astfelŭ esistenţa viitorului sĕu!

Déră vai! de o miiă de orĭ vai! Vai de acele nefericite popóră şi ţérĭ, carĭ nu erau destulŭ de pregătite pentru întrebuinţarea acestui talantŭ, nu pricepură însemnătatea şi periculositatea lui, séu nu avură representanţĭ destulŭ de pricepuţĭ, destulŭ de energicĭ, de sincerĭ şi de neinteresaţĭ.

Deodată cu celelalte ţĕrĭ şi popóră ale marelui Imperiu Habsburgicŭ fu chiămată la viéţă politică-autonómă şi mândra nóstră „Bucovină."

Sĕ vedemŭ acuma, óre fost'a ea, respective poporulŭ bucovinénŭ destulŭ de pregătitŭ, destulŭ de maturŭ spre a puté pricepe însemnătatea acestui talantŭ şi a face din elŭ întrebuinţare cuvenită, întrebuinţare înţeléptă şi folositóre??

(Va urmá.)

Insciinţare.

La apelulŭ meu, publicatŭ în „Gazeta Transilvaniei« şi „Tribuna" pentru ajutorarea nefericiţilorŭ Românĭ şi Ţiganĭ din Basna, sĕrăciţĭ prin focŭ, au incursŭ până aḑĭ 14 fl. v. a. şi adecă dela următorii domnĭ:

1) Stefanŭ Popŭ parochŭ gr. cat. în Mihalţiu 1 fl. — 2) Dimitrie Furduiŭ din Alba Iulia 3 fl. — 3) Mathiasŭ Bârsanŭ căpitanŭ în Kaposvár 2 fl. — 4) Ioanŭ Horşia preotŭ în Biia 50 cr., — 5) Tóderŭ Pănăḑianu înv. în Biia 20 cr. — 6) Berekszászi Pál v. notarŭ în Sz. Miklos 1 fl. — 7) Filonŭ Raţiu notarŭ cerc. 1 fl.— 8) Zaharie Branŭ protopopŭ în Sâncelŭ 1 fl. — 9) Kerekes Iozsef învĕţătorŭ Sz. Miklos 20 cr. — 10) Todoranŭ Gavrilă din Biia 30 cr. — 11) Leontina Horşia, copila preotului din Biia 4 cr, — 12) Scolarulŭ Titu Liviu Horşia 10 cr. — 13) Ioanŭ Frăţilă posesorŭ în Sâncelŭ 1 fl. — 14) Nicolau Rusanŭ mare posesorŭ în Sâncelŭ 1 fl. — 15) I. Popŭ Reteganulŭ învĕţătorŭ şi redactorŭ 1 fl. 66 cr. Suma face déră 14 fl. — şi sperezŭ că în scurtŭ va fi mai mare, ca sĕ am cu ce eşi la Basna în faţa locului, spre a o împărţi celorŭ nefericiţĭ.

Mulţumindŭ susnumiţilorŭ prea stimaţĭ marinimoşĭ, îmĭ iéu libertate a renoí umila rugare către stimatulŭ publicŭ cetitorŭ, ca sĕ binevoéscă a sări în ajutorulŭ nenorociţilorŭ fraţĭ, ér sumele, ce se vorŭ îndura a da spre acelŭ scopŭ, sĕ binevoéscă a le trimite la adresa:

I. Popŭ Reteganulŭ,
învĕţătorŭ şi redactorŭ în Blaşiu (Balázsfalva).

DIVERSE.

Sgârcitulŭ. — Unŭ sgârcitŭ milionarŭ asculta vorbindu i-se despre drepturile şi datoriile familiei. — Da, adevĕrţii amicĭ suntŭ forte rarĭ, ḑise elŭ deodată c'unŭ tonŭ pĕtrundĕtorŭ. Cu tóte astea, eu am întêlnitŭ unulŭ în viéţă-mĭ: unŭ nenorocitŭ, care a trecutŭ prin nevoile cele mai critice. Erau ḑile, când n'avea ce sĕ mănânce..... Ei bine, cu tóte aceste, acestŭ nenorocitŭ nu mi-a cerutŭ nicĭ odată sĕ-lŭ împrumutŭ cu banĭ. Écă unŭ adevĕratŭ amicŭ!...

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

27 din Maiŭ st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	105.40
Rentă de hârtiă 5%	95 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	153.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	118.—
Bonurĭ rurale ungare	105.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.30
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105 30
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.30
Bonurĭ rurale transilvane	105 30
Bonurĭ croato-slavone	105.20
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.70
Renta de hârtiă austriacă	85.25
Renta de arg. austr.	85.50
Renta de aurŭ austr.	117.40
Losurile din 1860	138 75
Acţiunile băncei austro-ungare	878 —
Act. băncei de creditŭ ung.	290.50
Act. băncei de creditŭ austr.	283 80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Mărcĭ 100 împ. germ.	62.—
Londra 10 Livres sterlinge	126.75

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Maiŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	90½	91½
Renta rom. amort. (5%)	94½	95½
» convert. (6%)	86—	87—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	35—
Credit fonc. rural (7%)	104—	105—
» „ „ (5%)	87—	88—
» » urban (7%)	99½	100½
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82—	83—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de banca	14½	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01—	2.03

Nr. 500 ex. 1886.

a. f. sc. c. d.

Escriere de concursŭ.

La administraţiunea fondurile şcolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudului este de ocupatŭ unŭ postŭ provisoriu de practicantŭ pentru ajutorŭ la resolvirea pieselorŭ şi la regularea archivei.

Cu acestŭ postŭ e împreunatŭ salariulŭ de patru sute florenĭ v. a. pe anŭ. Dela concurinte se recere ca sĕ dovedéscă cu documente valide după lege că:

1. A absolvitŭ facultatea de drepturĭ ordinraminte.
2. Că scie limba română, maghiară şi germână în graiŭ şi scrisŭ.

Candidaţĭ de advocaţĭ vorŭ fi preferiţĭ.

Suplicele cu documente cu totŭ se vorŭ adresa: la „comisiunea administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ Năsĕudŭ în Năsĕudŭ până în 15 Iuniu 1886 la 6 óre după amédĭ, carĭ se vorŭ trimite mai târdiu nu se vorŭ considera.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ

Năsĕudŭ, 5 Maiŭ 1886.

Preşedintele: **Ioanŭ Ciocanŭ.**

Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşanu.**

Vidi: Bistriţa în 11/5 1886.

Desideriu Bánffy m. p.
com. supr. comis. reg.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3 03	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu	5.56	—	5 35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezö-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2.11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	10.01	—	5.05	6.43	—
	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4 53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.